

# Glöm inte Menhammarsviken!

Jan Wernerman

*Menhammarsviken är en klassisk fågellokal på Mäläröarna. Tyvärr har viken med omgivningarna tillåtits växa igen på senare år. Författaren menar att viken fortfarande är väl värd att besöka och önskar också att någon form av restaurering kunde ske.*

Menhammarsviken med sitt fågeltorn är en klassisk fågellokal på Mäläröarna. Äldre skådare kan tala lyriskt om hur det en gång var innan golfbanan anlades och när strandängarna betades. För oss som mer sentida tagit upp skådandet erbjuder lokalen ändå intressant och givande skådning. Kanske kan ett större intresse för Menhammarsviken bidra till att lokalen får fler besök och därmed en fortsatt utveckling. Detta är bakgrunden till detta inlägg i MOFs årsskrift 2010.

Även idag erbjuder Menhammarsviken flera fördelar jämfört med Lovön och Svartsjövikens. Förutom att man från fågeltornet har uppsikt över strandängarna, vasshav, vattenspegel, horisont och lövridå är här förhållandevis störningsfritt från biltrafik. Detta är särskilt värdefullt vid kvälls- och nattskådning.

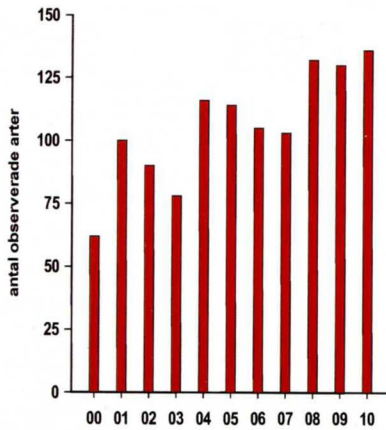
Enligt Svalan är Menhammarsviken Mäläröarnas tredje artrikaste lokal med 197 arter

efter Lovön och Svartsjövikens, båda med 212 rapporterade arter. Här är dock att märka att båda dessa är lokaler med stor areell utbredning, medan Menhammarsviken i princip är fågeltornet med sin närmaste omgivning. Sett i det perspektivet är Menhammarsviken med 15 färre rapporterade arter en väl så intressant lokal. Den beskrivning av lokalen som Bergström (1999) gett gäller i stort fortfarande. Dock sker inte längre något bete på strandängarna och tornfalken har inte häckat på senare år.

Under det senaste decenniet har antalet observerade arter vid Menhammarsviken ökat från år till år (figur 1). Den över tiden allmänt ökade rapporteringen till Svalan gör naturligtvis att det kan finnas osäkerhet i om detta är en verklig ökning i antalet observerade arter. Under millenniets första år stod Svenne Schultzberg för flest observationer, medan under de senaste åren Ulf Nilsson och Micke Nederman



Vassen vid Menhammar hyser både brun kärrhök och rördrom. Några vassgator borde tas upp för att vi lättare ska se fåglarna.

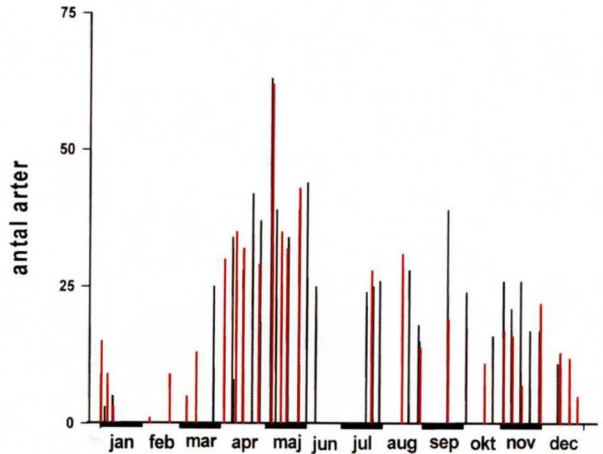


Figur 1 Antalet observerade arter per år vid Menhammarsviken under 2000 talet.

samt i någon mån författaren stått för flest observationer. Antalet årligen observerade arter i förhållande till totalantalet observerade ligger för Menhammarsviken på 70 %, medan övriga mer besökta lokaler når upp över 75 %. Det återspeglas också i antalet observationer, som under 2010 var 1 400 för Menhammarsviken jämfört med 7 000 respektive 4 500 för Lovön och Svartsjövikén.

Årstidsmässigt är lokalen naturligtvis mest attraktiv vår och höst, vilket torde gälla de flesta lokaler på Mäläröarna. Författarens egna rapporter till Svalan under 2009 och 2010 ger vid handen att ett besök kan ge drygt 50 arter under de årstiderna och cirka 30 arter under övriga året utom när viken är isbelagd, då antalet arter naturligtvis sjunker (figur 2). Toppnoteringen för en dag ligger på 62 arter 2009 och 63 2010 för en ensam skådare att jämföra med cirka 80 arter för en grupp av skådare på grillplatsen vid Svartsjövikén samma dag.

I några fall är Menhammarsviken den enda lokal på Mäläröarna där en art rapporterats; jaktfalk av Urpo Könnömäki den 6 oktober 1985, vittrut av Svenne Schultzberg den 8 oktober 2001 samt den citronärsla, upptäckt av Karl-Erik Fritzén den 15 juni 2001, som häckade tillsammans med en gulärsla. Andra relativa rariteter för Mäläröarna som prutgåås, ängshök, brunglada, aftonfalk, mindre sumphöna och videsparv finns också rapporterade från



Figur 2 Antalet sedda arter per dag under 2009 (röda) och 2010 (svarta staplar) vid Menhammarsviken.

Menhammarsviken.

Under 2010 tillkom en ny art på Menhammarsvikens lista, den svärta som Gigi Sahlstrand observerade flyga förbi den 30 april. Andra arter, där färre än 10 observationer rapporterades under 2010 på Mäläröarna, med observation från Menhammarsviken är ärta, blå kärnhök, stenfalk, småspov, dvärgmåss och rosenfink.

Som synes av ovanstående rapporter finns en stor variation av observerade arter tillsammans med relativt god möjlighet att upptäcka förbiflygande mindre vanliga fåglar.

Ett ytterligare syfte med detta bidrag är att försöka stimulera intresset i MOF till att hjälpa till att röja vass och sly kring tornet. Detta sker vissa år, vanligen genom Urpo Könnömäkis initiativ. På samma sätt låg MOF bakom den upprustning av Naturskyddsföreningens torn, som skedde 2009. Om markägaren kunde uppmuntras till att låta beta de återstående strandängarna, skulle det också öka lokalens skådarvärde. Kanske finns även andra förslag som kan tänkas förbättra skådarmöjligheterna vid lokalen.

## Referens

Bergström, M. 1999. Menhammarsviken.

I Fågellokalerna i Uppland och Stockholms län. Uppsala.